

НАЛКОВСЬКА Зоф'я (Nałkowska Zofia; 10. 11. 1884, Варшава — 17. 12. 1954, там само) — польська письменниця, громадська діячка. Закін. гімназію у Варшаві (1901). Співзасн. Спілки польс. профес. літераторів (1920), віце-голова польс. відділ. ПЕН-клубу (від 1928), чл. Польс. академії літ-ри (від 1933). Держ. літ. нагорода (1936, 1953). Активістка польс. Комітету захисту миру. У 1920–30-х рр. належала до Товариства опіки над в'язнями, особливо політичними, виступала проти дискримінації нац. меншин, зокрема білорусів (кілька років жила в м. Гродно) та українців, у тодіш. Польщі. Після 2-ї світової війни працювала в Міжнар. комісії з розслідування нім. злочинів. 1952 обрана до сейму Польщі. У літературі Н. дебютувала 1898 віршем «Pamiętam». Та вже від поч. 20 ст. постала як талановита повістярка, публіцистка, а згодом і драматург. Перші її твори позначені впливом модернізму, провідні мотиви творчості — феміністичні. Серед найвідоміших — повісті «Kobiety» (1906), «Romans Teresy Hennert» (1923), «Granica» (1935), «Węzły życia» (1948), зб. оповідань «Ściany świata» (1931), «Medaliony» (1946), драма «Dom kobiet» (1930). Значну роль у вид. і перевиданні творів Н. мовою оригіналу відіграв Львів. Тут уперше побачили світ її зб. новел «Koteczka, czyli Białe tulipany» (1909), повісті «Między zwierzętami» (1934), «Niecierpliwy» (1939). У 2-й пол. 1930-х рр. у Львові (переважно у видавництві «Атлас») без перекл. перевидано зб. її портрет. мініатюр «Charaktery» (1922), повісті «Dom nad łąkami» (1925), «Niedobra miłość» (1928), драму «Dom kobiet». Твори Н. глибоко психологічні, мистецьки витончені, часто з прихов. іронією. З юних літ захоплювалася твор. одержимістю й талантом укр. художниці й письменниці М. Башкирцевої. Шукала її слідів, перебуваючи в Німечці

(Франція, 1928), написала есе «Maria Baszkircew i Guy de Maupassant» («Wiadomości Literackie», 1936, № 53/54), відвідала її могилу в Парижі (1937). Під впливом популяр. «Щоденника» М. Башкирцевої, виданого 1887 франц. мовою у Франції, від 1899 до кінця життя (з перервою 1906–08) творила свої «Dzienniki». В щоденник. тексти за 15 березня 1939, зокрема, зафіксувала «проголошення незалежної Підкарпатської Русі» (Закарп. України). У червні того ж року Н. оздоровлювалася на укр. курорті «Трускавець». Тоді відвідала м. Дрогобич, де мешкав польськомов. письменник і художник Б. Шульц, якого, власне, вона 1933 ввела у літературу. Разом із ним їздила в нафтопром. м. Борислав (обидва — нині Львів. обл.), про який мала намір написати «сценарій». У творчості відзнач. особливою увагою до людських почуттів та шляхетністю літ. стилю. Твори Н. високо цінувала Ірина Вільде. У листопаді 1947 Н. дорогою до Москви познайомилася з П. Тичиною, який повертався з Польщі з І. Еренбург'ом, О. Твардовським і П. Бровкою. Окремі твори Н. українською мовою перекладали В. Струтинський, Б. Гавришків, Я. Козлов. Драму «Жіночий дім» (з підзаголовком перекладача — «Ціна любові») 2016 поставив Нац. укр. драм. театр ім. М. Заньковецької у Львові. На честь Н. названо один із кратерів на Венері.

Основні твори

Dzienniki. Т. 4: (1930–1939). Warszawa, 1988; укр. перекл. – Роман Терези Геннерт. Межа. К., 1978; 1985; Вузли життя // Всесвіт. 1987. № 2.

Рекомендована література

1. Левінська С. Творчість Зоф'ї Налковської // Налковська З. Роман Терези Геннерт. Межа. К., 1978;
2. Рубанова Г. «Вузли життя» З. Налковської як політичний роман // Пробл. слов'янознавства. 1981. Вип. 23;
3. Ведіна В. Шляхом творення і боротьби // Всесвіт. 1984. № 11;
4. Мусиенко С. Творчество Зофьи Налковской. Минск, 1989;
5. Гаєвська А. Сліди конфлікту – політичні в'язні у прозі Зоф'ї Налковської // ІФ. 2013. Вип. 125;
6. Н. Kirchner. Nałkowska, albo Życie pisane. Wyd. 2. Warszawa, 2015;
7. Канарська Г. Мереживо думок та існування на котурнах // День. 2016, 8 лип.

М. Й. Шалата

Бібліографічний опис:

Налковська Зоф'я / М. Й. Шалата // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-71811>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).